

РЕЦЕНЗИЯ

От: Проф. Тодорка Игнатова Костадинова, д. и., заместник ректор на Медицински университет – Варна, професор във Факултет по обществено здравеопазване, ул. „Марин Дринов“ № 55, Варна 9002, тел. 052 677089, 0889588408, e-mail: kostadinova@mu-varna.bg,

член на научно жури съгласно Заповед № Р 109-485/20.07.2018 г. на Медицински университет „Проф. д-р П.Стоянов“- Варна.

Относно: Относно дисертационен труд за присъждане на ОНС „Доктор“ в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1.Медицина, специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията“.

Автор на дисертационния труд: Валентин Николов Ангелов

Тема на дисертационния труд: „Здравно застраховане в България – развитие, нагласи, удовлетвореност и оценки“

Научни ръководители: Доц. Искра Мирчева, д.м.

Доц. Антония Димова, д.м.

I. Кратки биографични данни, квалификация и кариерно развитие

Д-р Валентин Николов Ангелов е роден на 13.05.1961г. Завършва висше образование по медицина през 1989г. и в процеса на професионалното си развитие има още три придобити магистърски степени - по здравен мениджмънт и управление на здравеопазването към Нов български университет (2002г.), по юридическа психология към Югозападен университет – Благоевград (2008г.) и по бизнес администрация към УНСС, София (2010г.)

Д-р Ангелов има клинична специалност „Анестезиология, реанимация и интензивна терапия“ от 1994г. и редица квалификационни курсове като:

- Екстракорпорално кръвообращение и хемодиализа, Холандия (1997г.);
- Изработване на здравноосигурителни продукти, САЩ (2002г.);
- Организация на спешната медицинска помощ, Великобритания (2004г.).

Богатият и многостранен професионален опит на д-р Ангелов показва експертното и стратегическо ниво на неговите знания и умения както в медицинската област, така и в областта на доброволното здравно осигуряване. След завършване на медицинското си образование той работи като ординатор в отделение по анестезиология, реанимация и интензивно лечение към болница „Рахила Ангелова“ – град Перник, а в периода 1991-2002 година е последователно асистент, старши и главен асистент към КАРИЛ на УНЦБАЛ“ Света Екатерина“ – град София. След 2002 г. д-р Ангелов развива професионалната си кариера в областта на доброволното здравно осигуряване в продължение на 11 години като управител на МДЦ „Закрила“ ООД; директор Дирекция „Здравно осигурителни дейности“ към БЗОК „Закрила“ АД; директор Дирекция “Медицински системи“ към ЗОАД „ДЗИ“; изпълнителен и главен изпълнителен директор на ЗОК „ДЗИ“ Здравно осигуряване АД. От 2013 до 2017г. д-р Ангелов е изпълнителен директор на СБАЛ по онкология в София, а от 2017г. е изпълнителен директор на МЦ „Неоклиник“ АД.

II. Обща характеристика и актуалност на темата на дисертационния труд

Представеният ми за рецензия дисертационен труд на д-р Валентин Ангелов на тема: „Здравно застраховане в България – развитие, нагласи, удовлетвореност и оценки“ отговаря по обем, структура и съдържание на изискванията за придобиване на образователна и научна степен “доктор” в Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Медицински университет - Варна.

Той съдържа общо 231 страници, структуриран е в пет глави и включва 45 фигури, 55 таблици и 2 приложения. Теоретичният фундамент на дисертацията се състои от общо 130 цитирани източника (85 – на кирилица и 45 – на латиница), които отговарят на тематичното поле и които докторантът е използвал и цитирал добросъвестно. Основната част от литературата са издания от последните 5-10 г., което подсигурава актуалността на научните мнения, цитирани в дисертацията.

Темата на разработката е **дисертабилна** и нейната **актуалност** се основава на все по-нарастващата роля на задължителното и доброволното здравно осигуряване за цялостното развитие и ефективност на системата на здравеопазване в България в общия контекст на:

- по-ефективно управление на ограничените ресурси в здравеопазването,

- непрекъснато нарастващите разходи, свързани с демографските промени, на увеличаващите се здравни потребности и въвеждане на нови, все по-скъпи методи на диагностика и лечение,

- трансграничното движение на пациенти, медицински специалисти и капитали в рамките на Европейския съюз и извън него,

- публичния интерес към доброволното здравно осигуряване от всички заинтересовани страни – политиците, гражданите, медицинските екипи, мениджърите, бизнесът и медиите.

Целите, задачите и методологията на изследването са изложени ясно и последователно.

Във **въведението** на дисертацията са представени актуалността и важността на избраната тема като личи професионалната ангажираност и опита на докторанта.

В литературния обзор е отделено основно внимание на понятийния апарат и на международния сравнителен анализ на публикациите по темата. Проследява се историческото развитие на сектора на доброволното здравно осигуряване в България и се анализират възможностите, които то предоставя за допълнително финансиране на здравеопазването и за споделяне на осигурителния риск при заболяване.

Във втора глава са представени целта, задачите и методологията на изследването. Прави впечатление добрият подбор на изследователските методи, структурираното анкетно проучване – пилотно гнездово и последващо структурирано с извадка от 490 лица. Оценявам високо подхода на докторанта да обвързва всички тези въпроси с темата за добавена стойност както за компаниите по здравно застраховане, така и за подобряване качеството на лечение и на живот на пациентите. В това проличава ясно и неговият богат професионален опит, системен подход и стил на етичен изследовател.

Като цяло дисертацията има **три силни страни** и **първата** от тях е широкото представяне и анализ на основните публикации по темата за историческото развитие на доброволното здравното осигуряване в Европа и България, за процеса на хармонизиране на българското законодателство в дадената сфера в рамките на Европейския съюз, както и конкретни идеи за подобряване на съществуващите модели.

Втората силна страна е комплексното емпирично изследване. То е добре структурирано и тества дефинираната хипотеза като за целта са използвани непараметрични тестове за търсене на зависимости и качествени скали.

В авторското проучване се откриват ценни приноси относно факторите, оказващи влияние в развитието на доброволното здравно осигуряване в България, относно нагласите на потребителите и на пазарното поведение на дружествата за доброволно здравно осигуряване.

Третата силна страна на дисертацията са перспективите за развитие на доброволното здравно осигуряване, включително и авторския модел, предложени и обосновани в дисертационния труд на д-р Ангелов.

III. Приноси и значимост на разработката за практиката

Разработеният труд съдържа теоретични обобщения, анализ на резултатите от авторското проучване, изводи и препоръки на национално и организационно ниво и подчертаната роля на мониторинга на мнението и удовлетвореността на потребителите на услугите на доброволното здравно осигуряване.

Те съответстват на съвременната проблематика и имат приложен принос, както следва:

- Направен е исторически преглед на развитието на здравното осигуряване в света и в България и са очертани основните принципи и типове здравноосигурителна и здравнозастрахователна дейност.
- За първи път е направен задълбочен анализ, включително и актюерски, на пазара на здравни услуги в Р. България, като ясно са дефинирани проблемите и предизвикателствата пред ДЗО за развитието му в България.
- Доказана е ролята на информираността и ефективната комуникация при решаване проблемите на осигурените лица.
- Подробно е анализирана ролята на „обратната връзка“ с клиентите на фонда за подобряване на качеството на обслужване и по-бързото отстраняване и решаване на възникналите проблеми, нещо, което липсва като елемент в комплексната грижа, предлагана от НЗОК.
- Обоснована е необходимостта от изграждане на надеждна информационна база за динамичен мониторинг и оценка на общественото мнение относно състоянието и промените в ДЗО, в рамките на която да се интегрират информационните потоци за общественото мнение на регионално, общинско и локално ниво. За целите на този мониторинг се регламентира ежегодно анонимно анкетиране на здравноосигурените лица и здравните специалисти, реализиращи промотивни, диагностични, лечебни и рехабилитационни дейности

в рамките на договорите .

- Систематизирани са аргументи за потребността от въвеждане в практиката на услуга „Право на второ лекарско мнение” или така познатото в развитите страни "second opinion", което липсва като услуга в дейността на НЗОК.
- Направена е селекция на договорите между дружеството и лечебните заведения, като е посочена необходимостта от по-сериозно внимание към осигуряване квалифицирани човешки ресурси и медицинска апаратура в ЛЗ.

IV. Автореферат и публикации

Във връзка с темата на дисертацията Валентин Ангелов има 4 публикации. Те свидетелстват за трайния му интерес към проблематиката и отразяват основните въпроси и резултати от неговите научни търсения. Участието на докторанта в български и международни научни форуми показва, че основните идеи от дисертационния труд са известни и обсъждани в публичното пространство и научните среди, включително на международно ниво.

Авторефератът отразява вярно структурата и съдържанието на дисертационния труд, и акцентира върху най-важните моменти и изводи от изследването.

V. Препоръки и въпроси

Нямам критични бележки и въпроси към докторанта. Препоръчвам на Валентин Ангелов да обогати проучването си с допълнителна част за ролята на дигитализацията при въвеждане на продуктите на доброволното здравно осигуряване и да публикува резултатите от тази разработка в монография на два езика – български и английски. Тези резултати ще бъдат полезни и за всички заинтересовани страни в България – мениджърските екипи на компаниите, лекарите, професионалистите по здравни грижи, здравните политици, правозащитните органи, пациентите, медиите, обществото.

VI. Лични впечатления от докторанта

Познавам Валентин Ангелов от съвместната ни работа в управление на здравеопазването на национално ниво в ролята му на директор на лечебно заведение. Той има отлична теоретична подготовка и дългогодишен професионален опит както в лечебната практика, така и в правно-политическите, финансово-икономическите, кадровите, социални, осигурителни и застрахователни аспекти на здравеопазването и неговото управление. Всичко това му помага за обективно анализиране на факторите на

средата, на формулиране и решаване на конкретни проблеми и задачи, както в работата с медицинските екипи, така и с осигурителни и застрахователни институции, с гражданите и пациентите. Д-р Ангелов проявява изключителна любознателност, задълбоченост, отговорност и точност в работата си и като личност. Той се отличава с концентрация и много добра ориентация в динамична среда. Умението му да работи в условията на риск и напрежение го правят ефективен член на екипите, в които участва и ръководи.

VII. Заключение

Налице е систематично изследване на актуален и важен проблем - развитие на доброволното здравно осигуряване и удовлетвореността на потребителите от неговите продукти.

Дисертационното изследване предлага широк поглед върху наличните европейски и световни модели на приложение, очертава необходимостта от въвеждането на решения за България и представя насоки и авторски модел за прилагане в практиката.

Изследването е фокусирано по темата и е логически издържано. Докторантът показва задълбочени познания, последователно търсене и извличане на практически решения, базирани на емпиричен анализ. Установяват се достатъчно приноси моменти и оригинални идеи на автора. Налице са възможности за развитие и продължаване на изследването, както в теоретичен така и практически план, което е индикатор за устойчивостта на резултатите.

Дисертационният труд отговаря на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника на МУ – Варна. Във връзка с това давам своята положителна оценка и убедено препоръчвам на членовете на уважаемото Научно жури да присъдят **образователанга и научна степен “Доктор“ на Валентин Николов Ангелов** в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1. Медицина, специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията“.

Дата: 28.08.2018г.

Изготвил рецензията:

/Проф. Годорка Костадинова, д.и./